

INTERNATIONAL JOURNAL OF ORIGINAL EDUCATIONAL RESEARCH

Research Article

**OKUL MÜDÜRLERİNİN ETİK DAVRANIŞLARINI KONU ALAN
LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ**

Duygu TAŞIN GÜNAL

duygu_1_19@hotmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Zehra ÇAĞLAR TUNA

caglar7770@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Saadet ÖZTÜRK

saadetozturk0605@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Başak ÜNLENEN

basakunlenen@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Araştırmanın amacı, okul müdürlerinin etik davranışlarına yönelik olarak hazırlanmış lisansüstü tezlerin sistematik bir şekilde incelenmesi ve bu tezlerin yıllara, üniversitelere, yönteme, veri toplama araçlarının, örneklem sayısına ve örnekleme yöntemlerine göre değerlendirilmesidir. Bu çalışma, okul müdürlerinin etik davranışlarını konu alan lisansüstü tezlerin incelenmesi konusunu ele alarak, yöntem olarak nitel araştırma türlerinden içerik analizi yöntemini benimsemektedir. Araştırmanın evrenini, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezinde yer alan liderlik stilleri ile ilgili yapılan akademik 39 tez oluşturmaktadır. Bu çalışma kapsamında elde edilen verilerin analizi için betimsel analiz kullanılmıştır. Bulgulara göre son yıllarda etik liderlik konularına artan akademik ilgi, eğitim yönetiminde etik yaklaşımların öneminin daha fazla anlaşılmasına başlandığını göstermektedir. Araştırmalarda ağırlıklı olarak nicel yöntemlerin ve anketlerin tercih edilmesi, genellenebilir sonuçlara ulaşma çabasıyla ilişkilendirilebilirken, nitel ve karma yöntemlerin daha sınırlı bir şekilde kullanılması, bağlamsal ve derinlemesine analizlerde eksiklik olduğunu düşündürmektedir. Geniş katılımcı gruplarını içeren çalışmalar öne çıkarken, küçük ölçekli ve bağlama odaklanan çalışmaların sayıca az olması dikkat çekmektedir. Örnekleme yöntemleri arasında rastgele örnekleme baskın bir yer tutmakla birlikte, çeşitlilik arayışını temsil eden yöntemlerin de kullanıldığı görülmektedir. Genel olarak, etik davranışlara ilişkin çalışmaların sayısında ve metodolojik çeşitlilikte artış gözlenmekte olup, nitel yöntemlerin yaygınlaştırılması, üniversiteler arası işbirliğinin teşvik edilmesi ve bağlamsal analizlerin artırılması bu alandaki literatürü zenginleştirecek önemli fırsatlar sunmaktadır.

Anahtar Kelime: Okul müdürleri, etik davranışlar, içerik analizi.

ABSTRACT

Review of Graduate Thesis on the Ethical Behavior of School Principals

The purpose of this study is to systematically examine postgraduate theses prepared on the ethical behaviors of school principals and evaluate these theses based on their distribution by years, universities, methods, data collection tools, sample sizes, and sampling methods. This study addresses the review of postgraduate theses on school principals' ethical behaviors by employing content analysis, one of the qualitative research methods. The population of the research consists of 39 academic theses on leadership styles available in the Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK). Descriptive analysis was used for data analysis. According to the findings, the increasing academic interest in ethical leadership in recent years indicates a growing understanding of the importance of ethical approaches in educational administration. The preference for quantitative methods and surveys in research is associated with the effort to achieve generalizable results, while the limited use of qualitative and mixed methods suggests a lack of contextual and in-depth analyses. Studies involving large sample groups stand out, whereas the number of studies focusing on small-scale and context-specific issues is relatively low. Random sampling is the predominant sampling method, although other methods emphasizing diversity have also been utilized. Overall, an increase in the number of studies and methodological diversity on ethical behaviors is observed, indicating opportunities to enrich the literature through the promotion of qualitative methods, inter-university collaborations, and more context-specific analyses.

Key Words: School principals, ethical behaviors, content analysis.

GİRİŞ

Okul müdürlerinin etik davranışları, eğitim kurumlarının genel işleyişi ve öğretmenlerin örgütsel bağlılığı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Etik liderlik, okul yöneticilerinin karar alma süreçlerinde ve günlük uygulamalarında temel bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, okul müdürlerinin etik liderlik özellikleri, öğretmenlerin örgütsel güven algıları ile doğrudan ilişkilidir. Araştırmalar, okul müdürlerinin etik davranışlarının, öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Özellikle, etik liderlik alt boyutlarının tamamının örgütsel güven üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu belirlenmiştir (Balıkçı, 2022). Okul müdürlerinin etik davranışları, sadece öğretmenler üzerinde değil, aynı zamanda okulun genel iklimi üzerinde de etkili olmaktadır. Etik bir iklimin oluşturulması, okul yöneticilerinin sorumlulukları arasında yer almakta ve bu durum, okulun genel performansını olumlu yönde etkilemektedir (Zengin & Arpacı, 2021; Erdoğan & Sezgin, 2020).

Etik liderler, kişisel çıkarlarını örgütsel hedeflerden ayırabilen, örgütsel uygulamalarda etik dışı davranışlardan kaçınan ve örgütün amaçlarını etik ilkelere bağlı olarak gerçekleştiren kişiler olarak tanımlanmaktadır. Çalışma ortamlarında etik değerler, çalışanlara doğru ile yanlış ayırt etme konusunda rehberlik ederken, etik liderler bu değerlerin örgüt içinde benimsenmesine katkıda bulunur (Yılmaz, 2012).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, okul müdürlerinin etik davranışlarına yönelik olarak hazırlanmış lisansüstü tezlerin sistematik bir şekilde incelenmesi ve bu tezlerin yıllara, üniversitelere, yönteme, veri toplama araçlarının, örneklem sayısına ve örnekleme yöntemlerine göre değerlendirilmesidir. Bu inceleme, mevcut literatürdeki eğilimleri, araştırma boşluklarını ve gelecekteki çalışmalara yön verebilecek önerileri belirlemeyi hedefler.

Bu araştırma, okul müdürlerinin etik davranışlarına yönelik olarak hazırlanmış lisansüstü tezlerin sistematik bir şekilde incelenmesi ve derlenmesi ile eğitim yönetimi literatürüne önemli bir katkı sunmayı amaçlamaktadır. Okul müdürleri, eğitim kurumlarının liderleri olarak etik davranışlarıyla yalnızca okul içindeki bireylerin

güvenini kazanmakla kalmayıp, aynı zamanda eğitim süreçlerinin adil, eşitlikçi ve şeffaf bir şekilde yürütülmesinde kritik bir role sahiptir. Bu nedenle, okul müdürlerinin etik davranışlarını inceleyen tezlerin kapsamlı bir analizi, mevcut literatürdeki eğilimlerin ve eksikliklerin tespit edilmesine olanak sağlayacaktır. Ayrıca, bu tür bir derleme çalışması, literatürdeki araştırma boşluklarının belirlenmesine katkı sağlayacaktır. Özellikle az çalışılmış veya henüz ele alınmamış konuların ve yöntemlerin tespit edilmesi, gelecekteki araştırmalar için yeni ve özgün çalışma alanlarının ortaya çıkmasını sağlayabilir. Bu durum, okul müdürlerinin etik davranışlarını daha geniş bir perspektifte değerlendirme imkânı sunarak literatürün zenginleşmesine olanak tanıyacaktır.

YÖNTEM

Bu çalışma, okul müdürlerinin etik davranışlarını konu alan lisansüstü tezlerin incelenmesi konusunu ele alarak, yöntem olarak nitel araştırma türlerinden içerik analizi yöntemini benimsemektedir. İçerik analizi, bir metnin ya da veri setinin sistematik bir şekilde incelenmesi, sınıflandırılması ve kategorilere ayrılması sürecidir. Bu yöntem, verilerdeki temaların, kalıpların ve anlamların belirlenmesine olanak tanır. İçerik analizi, yazılı, sözlü veya görsel materyallerin analizinde kullanılabilen bir yöntem olup, araştırmacılara verilerin derinlemesine incelenmesi konusunda yardımcı olur. Verilerin anlamlandırılması ve kategorilere ayrılması, içerik analizinin en temel adımlarındandır (Yıldırım & Şimşek, 2016). İçerik analizi, çok sayıda farklı veri türüyle çalışılabilir ve çok yönlü bir analiz süreci sunar. Temel amacı, verilerdeki anlamları keşfetmek ve bu anlamları belirli kategoriler altında organize etmektir. Böylece araştırmacılar, karmaşık verileri anlamlandırabilir ve genel bir bakış açısı sunabilirler (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezinde yer alan liderlik stilleri ile ilgili yapılan akademik 39 tez oluşturmaktadır. YÖK Tez Merkezindeki tezler, ülke genelindeki akademik araştırmaların bir yansıması olarak, okul müdürlerinin etik davranışları üzerine yapılmış kapsamlı bir literatürü temsil

etmektedir. Bu tezler, farklı alanlarda liderlik teorileri ve uygulamaları üzerine yapılan çeşitli çalışmaların bir araya geldiği önemli bir veri kaynağıdır. Araştırma, liderlik stillerine dair teorik çerçeveleri ve pratikteki uygulamaları derinlemesine incelemek amacıyla, bu tezler üzerinden şekillendirilecektir. Araştırmanın örneklemini ise, YÖK Tez Merkezinde bulunan 39 etik davranış üzerine yazılmış akademik tez oluşturmuştur. Tezler “etik”, “okul müdürü”, “yönetici” anahtar kelimeleri kullanılarak bulunmuştur. Bu tezler, etik davranışların farklı yönlerini ele alan ve güncel literatüre katkı sağlayan çalışmalardır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak tez inceleme formu kullanılmıştır. Araç, araştırma sürecinde farklı tezlerin belirli yönlerinin karşılaştırılması, analiz edilmesi ve literatürün değerlendirilmesi amacıyla tasarlanmıştır. Bu sayede, araştırmacının belirli kriterlere dayalı olarak tezlerin metodolojik özelliklerini, örneklem büyüklüklerini, kullanılan veri toplama araçlarını ve araştırmanın yöntemsel yapısını hızlı ve düzenli bir şekilde incelemesine olanak tanınmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın veri kaynağını oluşturan bütün tez çalışmalarının ilk önce başlık sayfası sonra özeti incelenmiştir. Daha sonra tez çalışmalarının içeriği detaylı incelenerek yukarıdaki kriterlere göre tez inceleme formuna kodlanmıştır. Bu çalışma kapsamında elde edilen verilerin analizi için betimsel analiz kullanılmıştır. Tez çalışmaları kategoriler çerçevesinde kodlanarak frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda tablolar ve grafikler oluşturulmuş ve bu doğrultuda bulguların yorumlanması yapılmıştır.

BULGULAR

Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 1’de araştırmada incelenen tezlerin yıllara göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 1. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Frekans	Yüzde
2024	3	7,69
2023	4	10,26
2022	2	5,13
2021	4	10,26
2020	2	5,13
2019	4	10,26
2018	1	2,56
2017	3	5,13
2016	2	7,69
2015	3	12,82
2014	5	2,56
2013	1	5,13
2012	2	2,56
2011	1	2,56
2007	1	2,56
2006	1	2,56
Toplam	39	100

Tablo incelendiğinde, son beş yıllık dönemde (2020-2024) toplamda 15 tez yazıldığı görülmektedir. Bu sayı, toplam çalışmaların %38,46’sını oluşturarak bu dönemi çalışmanın en verimli dönemi haline getirmiştir. Özellikle 2023 yılında dört tez ile önemli bir artış gözlemlenmiştir (%10,26).

2011-2019 yılları arasında yazılan toplam 20 tez, genel dağılımın %51,28’ini oluşturmaktadır. Bu dönemde neredeyse her yıl düzenli olarak tez yazıldığı görülmektedir. Özellikle 2015 ve 2019 yıllarında, her birinde dört tez olmak üzere üretimin en yoğun olduğu yıllar kaydedilmiştir (%10,26). Bu veriler, etik konularının bu dönemde de istikrarlı bir şekilde ilgi gördüğünü ve eğitim yönetimi alanında önemli bir araştırma odağı haline geldiğini göstermektedir. Ayrıca bu süreklilik, araştırma imkanlarının artması ve eğitim yöneticilerinin etik davranışlarının daha fazla tartışılır hale gelmesi ile açıklanabilir.

Tablodaki dağılım, tez sayısının yıllar içinde dalgalı bir seyir izlediğini göstermektedir. Bazı yıllarda (2014, 2018 gibi) yalnızca bir tez bulunurken, diğer yıllarda (2015, 2019, 2023 gibi) daha yüksek sayılara ulaşılmıştır.

Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 2’de araştırmada incelenen tezlerin yayınlandıkları üniversitelere göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Frekans	Yüzde
Giresun Üniversitesi	1	2,56
Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	2,56
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	5,13
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	2,56
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	2	5,13
Atatürk Üniversitesi	1	2,56
Yozgat Bozok Üniversitesi	1	2,56
Ankara Üniversitesi	1	2,56
Düzce Üniversitesi	1	2,56
Avrasya Üniversitesi	1	2,56
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	2,56
Yeditepe Üniversitesi	1	2,56
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	1	2,56
Gazi Üniversitesi	2	5,13
İstanbul Kültür Üniversitesi	1	2,56
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1	2,56
Maltepe Üniversitesi	1	2,56
Marmara Üniversitesi	1	2,56
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1	2,56
Uşak Üniversitesi	3	7,69
Yeditepe Üniversitesi	3	7,69
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2	5,13
Zirve Üniversitesi	4	10,26
Mevlâna Üniversitesi	2	5,13
Akdeniz Üniversitesi	1	2,56
Yıldız Teknik Üniversitesi	2	5,13
Toplam	39	100

Tabloda, okul müdürlerinin etik davranışlarını konu alan lisansüstü tezlerin 25 farklı üniversiteye dağıldığı görülmektedir. Bu durum, konunun farklı akademik kurumlarda ele alındığını ve geniş bir coğrafi çeşitliliğe sahip olduğunu göstermektedir. Çalışmaların belirli üniversitelerde yoğunlaşması, bu kurumların ilgili alandaki akademik birikimi ve bu tür konulara sağladıkları araştırma desteğiyle ilişkili olabilir.

Zirve Üniversitesi, toplamda dört tezle (%10,26) en fazla çalışma yapılan üniversite olarak öne çıkmaktadır. Zirve Üniversitesi'ni, üçer tezle Uşak Üniversitesi (%7,69) ve Yeditepe Üniversitesi (%7,69) takip etmektedir. Bu üç üniversitenin toplamda 10 tezi ile genel üretimin %25,64'ünü oluşturması, bu kurumların etik liderlik ve davranış konusundaki akademik faaliyetlere önemli bir katkı sağladığını göstermektedir. Özellikle Zirve Üniversitesi'nin bu alandaki yüksek üretimi, kurumun konuya yönelik akademik önceliklerini yansıtmaktadır.

Dokuz Eylül Üniversitesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi ve Mevlâna Üniversitesi gibi üniversiteler, ikişer tezle (%5,13) bu alanda katkıda bulunan diğer önemli kurumlardır. Bu üniversiteler, etik liderlik ve davranış konusunu araştırmalarında düzenli olarak ele alarak akademik çeşitliliğin sağlanmasına katkıda bulunmuşlardır.

Tabloda yer alan diğer üniversiteler, birer tezle (%2,56) bu alana katkı sağlamışlardır. Bu grup, toplamda 19 üniversiteyi kapsamakta olup genel üretimin %48,72'sine karşılık gelmektedir. Bu durum, etik davranışların farklı üniversitelerde çalışılmaya başlanmış olmasına rağmen, bazı kurumların bu konuda henüz sınırlı bir akademik birikime sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, bu çeşitlilik, etik konularının geniş bir akademik alanda yaygınlık kazandığını işaret etmektedir.

Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılımı

Tablo 3'te araştırmada incelenen tezlerin yöntemlerine göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 3. Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılımı

Yöntem	Frekans	Yüzde
Nicel	30	76,92
Nitel	5	12,82
Karma	4	10,26
Toplam	39	100

Tablo incelendiğinde, okul müdürlerinin etik davranışlarını konu alan lisansüstü tezlerin büyük bir çoğunluğunda nicel yöntemlerin tercih edildiği görülmektedir. Toplamda 39 tezin %76,92'si nicel yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Bu yüksek oran,

etik davranışların ölçülmesi ve analiz edilmesinde nicel verilerin tercih edildiğini ve araştırmacıların bu yöntemle daha geniş kapsamlı sonuçlar elde etmeyi amaçladığını göstermektedir.

Tezlerin %12,82'sinde nitel yöntemler kullanılmıştır. Bu yöntemler, etik davranışların daha derinlemesine ve bağlama dayalı olarak incelenmesine olanak sağlamaktadır. Ancak bu oranın düşük olması, nitel araştırmaların bu alandaki katkısının sınırlı kaldığını ve etik davranışların anlamlandırılmasında daha çok nicel yöntemlerin öncelikli tercih edildiğini ortaya koymaktadır.

Tabloda, dört tezin (%10,26) karma yöntemlerle gerçekleştirildiği görülmektedir. Karma yöntemler, nicel ve nitel verileri bir arada kullanarak araştırma problemini daha kapsamlı bir şekilde ele alma avantajı sunmaktadır. Bu yöntemlerin nispeten daha az tercih edilmesi, karma yöntemlerin uygulama zorlukları ya da araştırmacıların tek bir yöntemle odaklanma eğiliminde olmalarıyla ilişkili olabilir. Bununla birlikte, bu yöntemlerin etik davranışların farklı boyutlarını ortaya koymada önemli bir potansiyele sahip olduğu değerlendirilmektedir.

Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Tablo 4'te araştırmada incelenen tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Aracı	Frekans	Yüzde
Anket	34	79,07
Görüşme	9	20,93
Gözlem	0	0
Başarı Testi	0	0
Doküman	0	0
Diğer	0	0
Toplam	43	100

Tablo incelendiğinde, okul müdürlerinin etik davranışlarını konu alan tezlerde veri toplama aracı olarak en çok anketlerin kullanıldığı görülmektedir. Toplamda 43 veri toplama aracı arasında, 34 çalışma (%79,07) anket yöntemini tercih etmiştir. Bu durum, araştırmacıların geniş bir katılımcı kitlelerinden veri toplama ve nicel analiz

yapma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Anketlerin, özellikle sayısal veriler elde etme ve karşılaştırmalar yapma konusunda sağladığı kolaylıklar, bu yöntemin tercih edilme oranını artırmış olabilir.

Tabloda, 9 çalışmanın (%20,93) veri toplama aracı olarak görüşme yöntemini kullandığı görülmektedir. Görüşmeler, etik davranışların bağlamsal ve derinlemesine incelenmesi açısından önemli bir araçtır. Ancak bu yöntemin daha az tercih edilmesi, görüşmelerin zaman alıcı olması, analiz sürecindeki zorluklar ve araştırmaların daha çok nicel veriye dayalı sonuçlar elde etme eğiliminden kaynaklanıyor olabilir.

Anketlerin ve görüşmelerin kullanım oranları, araştırmacıların etik davranışlar konusundaki çalışmalarında daha çok nicel yaklaşıma odaklandığını göstermektedir. Ancak görüşmelerin kullanıldığı çalışmaların oranı da azımsanamayacak bir düzeydedir ve bu durum, etik davranışların yalnızca sayısal verilerle değil, aynı zamanda nitel veri toplama yöntemleriyle de desteklendiğini göstermektedir. Bu iki yöntemin bir arada kullanılmasının, konunun hem geniş kapsamlı hem de derinlemesine ele alınmasına katkı sağlayabileceği değerlendirilmektedir.

Tezlerin Örneklem Sayısına Göre Dağılımı

Tablo 5'te araştırmada incelenen tezlerin örneklem sayılarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 5. Tezlerin Örneklem Sayısına Göre Dağılımı

Örneklem Sayısı	Frekans	Yüzde
1-30	4	10,26
31-100	2	5,13
100-300	9	23,08
301 ve üzeri	24	61,54
Toplam	39	100

Tablo incelendiğinde, okul müdürlerinin etik davranışlarını konu alan tezlerde örneklem büyüklüğünün genellikle büyük grupları kapsadığı görülmektedir. Özellikle 301 ve üzeri örnekleme sahip tezlerin sayısı 24 olup, toplam çalışmaların %61,54'ünü oluşturmaktadır. Bu durum, araştırmacıların daha geniş bir katılımcı kitlesinden veri toplayarak genellenebilir sonuçlara ulaşma çabasını yansıtmaktadır. Eğitim yönetimi

gibi geniş bir kitleyi etkileyen konularda büyük örneklemelerin tercih edilmesi, sonuçların geçerliliği ve güvenilirliği açısından önemlidir.

Tabloya göre, 100-300 kişilik örneklemelerin kullanıldığı çalışmalar, toplamın %23,08'ini oluşturmaktadır. Bu ölçek, geniş katılımcı gruplarına ulaşamayan ancak yine de anlamlı istatistiksel analizlere olanak sağlayacak yeterli büyüklükteki örneklemeleri içermektedir. Bu tür çalışmalarda, araştırma kapsamı ve lojistik sınırlamalar nedeniyle daha sınırlı örneklem gruplarına odaklanılmış olabileceği değerlendirilmektedir.

Küçük örneklem grupları (1-30 ve 31-100), toplamda 6 tezde tercih edilmiş olup, bu çalışmalar toplamın %15,39'unu oluşturmaktadır. Özellikle 1-30 kişilik örneklem gruplarıyla yapılan çalışmalar (%10,26), genellikle nitel yöntemlerin kullanıldığı veya özel bir bağlama odaklanan araştırmaları içermektedir. Bu tür küçük ölçekli çalışmalarda, örneklem büyüklüğünden ziyade derinlemesine analizler ve bağlamın ayrıntılı bir şekilde incelenmesi ön plandadır.

Tezlerin Örneklem Yöntemine Göre Dağılımı

Tablo 6'da araştırmada incelenen tezlerin örneklem yöntemlerine göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 6. Tezlerin Örneklem Yöntemine Göre Dağılımı

Örneklem Yöntemi	Frekans	Yüzde
Rastgele	21	53,85
Küme	3	7,69
Maksimum Çeşitlilik	6	15,38
Kolayda	1	2,56
Tabakalı	3	7,69
Uygun	1	2,56
Basit Seçkisiz	2	5,13
Evrenin Tamamı	2	5,13
Toplam	39	100

Tablo incelendiğinde, okul müdürlerinin etik davranışlarını konu alan tezlerde en sık tercih edilen örneklem yönteminin rastgele örneklem olduğu görülmektedir. Rastgele örneklem yöntemi 21 tezde kullanılmış olup, toplam çalışmaların %53,85'ini oluşturmaktadır. Bu durum, araştırmacıların örneklem gruplarını seçerken önyargıyı en

aza indirme ve daha genellenebilir sonuçlar elde etme eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi, 6 tezde (%15,38) kullanılarak en sık tercih edilen ikinci yöntem olmuştur. Bu yöntemin seçimi, araştırmacıların etik davranışların farklı bağlamlardaki çeşitliliğini ve farklı gruplar arasındaki farkları inceleme isteğini ortaya koymaktadır. Küme örnekleme yöntemi ise 3 tezde (%7,69) kullanılmıştır. Küme örnekleme, genellikle büyük örneklemlerde maliyet ve zaman açısından avantaj sağladığı için tercih edilmektedir.

Tabloya göre, kolayda örnekleme (%2,56) ve uygun örnekleme (%2,56) yöntemleri oldukça sınırlı bir şekilde kullanılmıştır. Bu yöntemler, genellikle kolay erişilebilir veya uygun görülen katılımcılardan veri toplanmasını içerdiği için sınırlı bir genellenebilirlik sunmaktadır. Bunun yanı sıra, tabakalı örnekleme (%7,69), basit seçkisiz örnekleme (%5,13) ve evrenin tamamının incelendiği çalışmalar (%5,13), daha az sıklıkla tercih edilen yöntemler arasında yer almıştır. Bu yöntemler, belirli bir amaç doğrultusunda daha spesifik bir örneklem tasarımı gerektirdiğinden daha sınırlı sayıda araştırmada kullanılmaktadır.

SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma, okul müdürlerinin etik davranışlarını konu alan lisansüstü tezlerin çeşitli boyutlarını incelemiş ve belirli eğilimleri ortaya koymuştur. Yıllara göre dağılım incelendiğinde, özellikle son yıllarda etik liderlik ve davranış konularına olan akademik ilginin arttığı görülmektedir. Bu artış, eğitim yönetimi bağlamında etik yaklaşımların öneminin giderek daha fazla anlaşıldığını ve araştırmaların bu doğrultuda yoğunlaştığını göstermektedir. Buna karşın, bazı dönemlerde etik davranışlara yönelik çalışmalarda sınırlı bir üretim gözlemlenmiş, bu durum dönemselsel ihtiyaçlar ve akademik önceliklerle ilişkilendirilmiştir.

Üniversiteler arasında konunun geniş bir çeşitlilikte ele alındığı ve çok sayıda akademik kurumun etik davranışlar üzerine araştırma yaptığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, belirli üniversitelerin bu alanda daha yoğun bir üretim gerçekleştirdiği ve

diğerlerine kıyasla öne çıktığı gözlemlenmiştir. Bu durum, bu kurumların konuya yönelik akademik birikimi, araştırma olanakları ve desteğiyle ilişkilendirilebilir.

Araştırma yöntemleri açısından, çalışmaların büyük çoğunluğunun nicel yöntemlerle gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu durum, etik davranışların genellikle genellenebilir sonuçlar elde etmek amacıyla sayısal verilerle incelendiğini ortaya koymaktadır. Ancak nitel yöntemlerin ve karma yöntemlerin daha sınırlı bir şekilde kullanılması, etik davranışların bağlamsal ve derinlemesine incelenmesine yönelik çalışmalarda eksiklik olduğunu düşündürmektedir.

Örneklem büyüklükleri açısından, çalışmaların büyük bir kısmının geniş katılımcı gruplarını kapsadığı tespit edilmiştir. Bu durum, araştırmacıların daha genellenebilir sonuçlara ulaşma çabasını yansıtmaktadır. Bununla birlikte, küçük örneklem gruplarıyla yapılan çalışmaların sayıca az olması, bağlam odaklı ve derinlemesine analizlerin sınırlı kaldığını düşündürmektedir.

Örnekleme yöntemleri arasında rastgele örnekleme öne çıkmakla birlikte, çeşitlilik arayışını temsil eden yöntemlerin de önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bu durum, etik davranışların hem genellenebilirlik hem de bağlamsal çeşitlilik açısından ele alınmaya çalışıldığını göstermektedir.

Genel olarak, bu araştırma, okul müdürlerinin etik davranışlarına ilişkin çalışmaların yıllar içinde artış gösterdiğini ve metodolojik çeşitlilik açısından belirli eğilimlere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Gelecekte, nitel yöntemlerin ve bağlamsal analizlerin daha sık kullanılması, bu alandaki bilgi birikimini zenginleştirecek ve etik davranışların daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca, üniversiteler arası işbirliği ve yöntemsel çeşitlilik, bu alandaki araştırmaların kapsamını genişletmek için önemli bir fırsat sunmaktadır.

Tartışma

Bu araştırma, okul müdürlerinin etik davranışları üzerine yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli boyutlarını inceleyerek, akademik literatürdeki eğilimleri ve metodolojik yaklaşımları ortaya koymaktadır. Son yıllarda, etik liderlik ve davranış konularına olan

ilginin artması, eğitim yönetimi bağlamında etik yaklaşımların öneminin daha fazla anlaşılmasına işaret etmektedir. Bu durum, eğitim yönetimi alanında etik liderliğin ve davranışların araştırılmasına yönelik artan bir akademik ilgi olduğunu göstermektedir (Toytok & Kapusuzoğlu, 2016; "Ethical Leadership in Institutions of Higher Education", 2023). Ancak, bazı dönemlerde bu alanda sınırlı üretim gözlemlenmesi, dönemsel ihtiyaçlar ve akademik önceliklerle ilişkilendirilmektedir (Arar & Saiti, 2022).

Üniversiteler arasında etik davranışlar üzerine yapılan araştırmaların çeşitliliği dikkat çekmektedir. Bazı üniversitelerin bu alanda daha yoğun bir üretim gerçekleştirdiği ve öne çıktığı gözlemlenmiştir. Bu durum, bu kurumların konuya yönelik akademik birikimi ve araştırma olanakları ile ilişkilendirilebilir (Ertaş, 2023). Örneğin, etik liderlik üzerine yapılan çalışmalar, liderlerin etik davranışlarının okul kültürü üzerindeki etkilerini incelemektedir (Toytok & Kapusuzoğlu, 2016; Ertürk, 2019). Ayrıca, etik liderliğin öğretmenlerin katılımı ve karar alma süreçleri üzerindeki etkileri de araştırılmaktadır (Liu & Yin, 2020).

Metodolojik açıdan, çalışmaların büyük çoğunluğunun nicel yöntemlerle gerçekleştirildiği görülmektedir. Nicel yöntemlerin yaygınlığı, araştırmacıların genellenebilir sonuçlar elde etme çabasını yansıtmaktadır (Karimi, 2023; Hochbein & Smeaton, 2018). Ancak, nitel yöntemlerin ve karma yöntemlerin daha sınırlı kullanılması, etik davranışların bağlamsal ve derinlemesine incelenmesine yönelik eksiklikler olduğunu düşündürmektedir (Brooks & Normore, 2015). Nitel araştırmalar, liderlik eğitiminde daha derinlemesine anlayışlar sunarak, etik davranışların bağlamını daha iyi anlamaya yardımcı olabilir (Curtin vd., 2020).

Veri toplama araçları arasında anketlerin öne çıktığı ve en sık kullanılan yöntem olduğu anlaşılmaktadır. Anketler, geniş kitlelerden veri toplayarak analiz yapma kolaylığı sağladığı için tercih edilmektedir (Karimi, 2023). Bununla birlikte, görüşmeler gibi nitel veri toplama araçlarının daha az kullanılması, derinlemesine incelemelerin sınırlı olduğunu göstermektedir (Brooks & Normore, 2015). Örneklem büyüklükleri açısından, çalışmaların çoğunun geniş katılımcı gruplarını kapsadığı tespit edilmiştir, bu

da araştırmacıların daha genellenebilir sonuçlara ulaşma çabasını yansıtmaktadır (Goolamally & Ahmad, 2014).

Sonuç olarak, bu araştırma, okul müdürlerinin etik davranışlarına ilişkin çalışmaların yıllar içinde artış gösterdiğini ve metodolojik çeşitlilik açısından belirli eğilimlere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Gelecekte, nitel yöntemlerin ve bağlamsal analizlerin daha sık kullanılması, bu alandaki bilgi birikimini zenginleştirecek ve etik davranışların daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayacaktır (Ertaş, 2023; Jenkins, 2020). Ayrıca, üniversiteler arası işbirliği ve yöntemsel çeşitlilik, bu alandaki araştırmaların kapsamını genişletmek için önemli bir fırsat sunmaktadır (Arar & Saiti, 2022).

Öneriler

- Veri toplama araçlarının çeşitlendirilmesi, araştırmalara bütüncül bir perspektif kazandıracaktır.
- Küçük ölçekli ve bağlam odaklı araştırmalar desteklenerek spesifik durumların analizi derinleştirilmelidir.
- Üniversiteler arası işbirlikleri teşvik edilerek daha geniş kapsamlı projeler geliştirilmelidir.
- Araştırmalarda metodolojik çeşitlilik sağlanarak farklı örnekleme yöntemlerinin kullanımını artırılmalıdır.
- Eğitim yöneticilerine yönelik uygulamalı araştırmalar yapılarak etik liderlik becerileri geliştirilebilir.
- Araştırma bulguları, eğitim politikalarına entegre edilerek yöneticiler için rehberlik sağlayabilir.
- Etik davranışlarla ilgili uzun vadeli izleme çalışmaları yürütülerek değişimler gözlemlenmelidir.
- Uluslararası karşılaştırmalı araştırmalar teşvik edilerek kültürel farklılıklar ve ortaklıklar incelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Arar, K. & Saiti, A. (2022). Ethical leadership, ethical dilemmas and decision making among school administrators. *Equity in Education & Society*, 1(1), 126-141.
- Balıkçı, A. (2022). Okul müdürlerinin etik davranışları ile örgütsel güven arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(3), 610-626.
- Brooks, J. & Normore, A. (2015). Qualitative research and educational leadership. *International Journal of Educational Management*, 29(7), 798-806.
- Curtin, S., DeJong, D., Robinson, D., Card, K., & Campoli, A. (2020). Preparing scholar-practitioners for systemic and systematic inquiry: Methodology published and practiced. *VoR*, 3(2), 40-70.
- Erdoğan, O. ve Sezgin, F. (2020). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin yaşadıkları etik ikilemler: Nedenler ve baş etme stratejileri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 10(2), 593-634.
- Ertaş, B. (2023). Sustainable leadership and learning organization relationship in schools: a mixed method research. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 707-721.
- Ertürk, R. (2019). Ethical leadership behaviors of school principals, trust perceptions of school teachers and organizational commitment in terms of various variables. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 119-135.
- Goolamally, N. ve Ahmad, J. (2014). Attributes of school leaders towards achieving sustainable leadership: a factor analysis. *Journal of Education and Learning*, 3(1).
- Hochbein, C. ve Smeaton, K. (2018). An exploratory analysis of the prevalence of quantitative research concepts in journal articles. *International Journal of Education Policy and Leadership*, 13(11).

- Jenkins, D. (2020). What the best leadership educators do: a sequential explanatory mixed methods study of instructional and assessment strategy use in leadership education. *Journal of Leadership Education, 19*(4), 37-55.
- Karimi, H. (2023). A systematic review of methodological approaches in educational leadership research from 2016 to 2019. *Creative Education, 14*(09), 1847-1862.
- Liu, S. & Yin, H. (2020). How ethical leadership influences professional learning communities via teacher obligation and participation in decision making: a moderated-mediation analysis. *Educational Management Administration & Leadership, 51*(2), 345-364.
- Toytok, E. & Kapusuzoğlu, Ő. (2016). Influence of school managers' ethical leadership behaviors on organizational culture: teachers' perceptions. *Eurasian Journal of Educational Research, 16*(66), 1-35
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seğkin.
- Yılmaz, K. (2012). Editörden: Etik dışı davranış olarak haksız yazarlık. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Uluslararası E-Dergi, 2*(1), 1-4.
- Zengin, T., & Arpacı, Ö. (2021). Öğretmen algılarına göre okul yöneticilerinin etik liderlik özelliklerinin örgütsel sinizme etkisinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi, 11*(1), 347-365.